

Föresyn till en lämplig husaga, updagad genom Norrköpings kämners-rätts undersöknings-protocoll, föranleddt af pigan Maria Jönsdotters klagan öfwer henne tillfogad våldsam behandling den 12 juli 1823.

Norrköping
1823

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

1823

[JÖNS DOTTER, M.]

20.
Juni. 20.
P. J. J. J. J. J.
1823

1700-1829

Föresyn

till en lämplig Husaga,

updagad

genom

Norrköpings Råmners-Rått

Undersöknings-Protocoll,

föranleddt

af Pigan Maria Jönsdotters Klagan

öfwer henne tillfogad wäldsam Behandling

den 12 Juli 1823.

Norrköping, 1823.

Ad. Fr. Raams Enka.

1823

in the month of June

1823

1823

of the County of ...

of the County of ...

1823

of the County of ...

of the County of ...

1823

1823

Utdrag af Protocollet, hållet wid
Norrköpings Stads Råmners-Rätt följande
de dagar, år 1823.

Den 9 Augusti.

S. D. Stads-Fiscalen Herr Capitainen Anders Hagelbäck anmålte, att ifrån Hög-Wällof. Landshöfdinge-Embete i Linköping han erhållit förordnande, att, i egenkap af Actor, till wederbörlig Domstol instämma och handlägga ett af Pigan Maria Jönsdotter hos Landshöfdinge-Embete uti inlemnad Klagoskrift angifwet mål, rörande bemälda Piga öfvergången wäld: i anledning hwaraf Herr Stads-Fiscalen om Råmners-Rättens sammanträde i dag anhållit, samt tillika föranskallat, att alla wederbörande Parter och Wittnen erhållit kallelse att tillstådes komma.

Wid uprop af målet infann sig Pigan Maria Jönsdotter, Polis-Gevaldigern Sv. Gustaf Novander och Polis Uppsyningsmännen J. Norman, E. G. Lindberg och Er. Söderberg; hwarefter Herr Stads-Fiscalen till Domstolen aflemnade den ofwan omförmälda Klagoskriften, med åteknad Resolution under den 24 nästlidne Julii, samt en, Klagoskriften widfogad, Wittnesattest, hwilka Handlingar upplästes och i Protocollet intogos af följande ordalydelse.

N:o 2225.

Jng. den 24 Juli 1823.

Till Kongl. Maj:ts Höga Befallningshafwande i Linköping.

Deße handlingar öfversändas till Stads-Fiscalen Herr Capitainen Hagelbäck, som förordnas att, i egenkap af Actor, och efter wederbörandes instämning till Laga Domstol, wid målet lägga den hand, hwartill deß beflaffenhet Lagligen föranleder: Och införwäntar Konungens Befallningshaf-

wande framdeles underrättelse om hwad i detta afseende tillgjordt warder.
Linsköpings Elott i Lands-Cancelliet som ofwan.

På Landshöfdinge-Embetets wagnar

Joh. O. Hertzman. Gust. Nordström.

Sedan icke upptagas kunnat den Klagan, jag, i min Enfald och på eget Bewåg, muntligen hos Höga Landshöfdinge-Embetet sökt föra öfwer ett Wäld, som, olagligen och utan föregången Dom, är wordet mig tillfogadt af Norrköpings Police-Bejtjening; har jag ändligen, efter att netadt blifwit Distånd äfwen af Personer, hwilka jag förmodat icke böra ifrån sådant, ehuru nu lönlöst, Bestyr sig undandraga, förmått en härwarande Fattigskrifware att, på mina wagnar, och under mitt ansvar af rigtiga uypgiften, uppstålla på Papper enkla berättelsen om mig öfwergångna hårda behandlingen.

Nåra trenne år, sedan mitt Barn kom till Werlden, och hwarefter genom årstjens icke war möjlighit bespara något för Barnets Fostran hos Andra, synnerligast som intill denna Stund jag af Fadren intet ringaste Undersköd njutit, har jag med handarbeten, oförtrutet och årligen beredt egen och den Lillas nödiga Bergning, samt är innerwarande är skattskrifwen Arbeterska wid Herr Bruks-Patronen och Riddaren Janckes Tobaks-Plantager. Härwid har jag och omwägeligen gjort min skyldighet, så ofta jag blifwit påkallad. Men under sednaste Regnwäders Befan, då wanliga arbetet ej kunde förrättas, hade jag sökt ersätta min uteblifna Förtienst, medelst Handlananing hos en Murmåstare, när jag undseck Bud att å regnfria Stunderna instålla mig på Tobakslandet. Denna gång hörsamade jag wäl icke; jag erkänner det. Men Skälet war, att jag såg mig gå miste om Förtienst den regniga delen af Dagen. Jag kom således icke. För denna Uragtlåtenhet blef jag, på Herr Patron Janckes föranskaltande, uppkallad Lördagen den 12 dennes, till Kongl. Police-Kammaren att förhöras; dock genast, efter Uppgift af förhållandet, sådant nu nämndt är, lemnad Tillstånd att astråda, med warning, att ytterligare icke anse Saken än slutad, när, kommen utur Sefjensrummet, jag i Förmaket fastgreps af Gevaldigern Novander samt Police-betjenterna Lindberg, Norman och Söderberg, hwilka, jemte twänne Stadswakter, bragte mig, som ej fick förminna hwarken Brott eller Bestämmelse, lik en Misshådereska, genom Staden till Corps de Gardet, der jag en stund uti Wakt-rummet förblef, under det mine Förrare wistades inne hos Waktmästaren Sundqvist, och tills jag af dem bragtes på öfra stora Arresten, där en Wänk framsattes, på hwilken jag, utan widare omgång, framsupad nedlades, samt till Hufwud, Händer och Fötter fasthölls. Emot detta grymma förfarande, hwilket under Bestörtningen föreföll mig wara liksom ett nytt slags mig obegriplig Wäldtägt,

dårom Personerne måtte hafwa sig sammanrotat, sökte jag, ehuru wanmäktigt och förgäfves, lika att wäria mig, som ifrån nedra Kroppsdelarnes blottande, det Gevaldigern Novander dock, lyckligen, fann wara för nyssket. Men snart blef jag tagen utur Omissheten om det för mig utsedda Odet, när en af tillstådes warande fyra Stadswakterna framträdde med en dugtig Karbas af Rep och, med flera eftertryckliga Slag deraf, bastionerade mig i Sätet, som icke hade annan Betäckning än Lintyget och en linnen Kortel. Huru många sådana Slag mig tilldelades, hade jag ingen sansning att räkna. Men det wet jag, att när, efter undfånget så bekvämligt Tractamente, jag utleddes ur Arresten, det war med obeskriflig smärta och wedermöda jag förmådde släpa mig först till Patron Jancks, dit en Stadswakt anbefaltes mig föra, och sedan till Hemmet, där jag genast måste intaga Sängen, hwilken jag, för Wärf och Wända skull, förr icke mågtade någon stund lemna än Måndags eftermiddagen. — Så sanslös blef jag genom den marterfulla Behandlingen, att jag icke kunde reda mig till påkallande af Läkares biträde och Besigtning af Afkommorna, dem dock andra Personer af mitt Kön, sågo och skötte, hwarom deras Betyg allerhödmjukast härhos fogas. Dock så snart Omissheten i mina mörbultade och uppswållda Kroppsdelar det tillät, stråfwade jag, med yttersta Swårighet, till Linköping, för att anmäla en Medfart, den jag wäl har hört sägas blifwa tilldelad Karlar, men icke tror wara till en Flen Qwinnekroppps undfågnad förut använd, samt ingalunda för en Obrottslig i Lagarna stadgad. — Men war känslan grym under Executionstunden, blefwo och följerne därpå så grusliga, att sällan en Qwinna lär erfara den wärre under swåraste Barnshörd. Swulnaden angrep äfwen inra Delarna till den Grad, att selswa naturliga Uffbringarna närmast hämmades, och kunna ännu icke utan med stor swårighet verkställas: hwarjemte jag i Underlif, Bröst och Korslånd är behäftad med en Plåga, som sannolikt icke snart lär upphöra. — Utom Kroppsliga Uwerkkan, måste jag, efter Bastionaden, wara Mål för Gerningsmännens plumpaste Gäckeri och Bespottelser, hwarunder mig lofwades, att, om hwad de hade mig tilldelat icke gjorde intrycet nog, de wäl skulle gifwa mig än större Wälfågnad. — Efter detta tillfälle har jag varit, och är ännu, i allo oförmögen till Jordbruks arbete, eller annat som fordrar Kropps ansträngning: hwadan jag i djupaste hömjukhet bönfaller om förmånen att, genom nådgunstigt Präliminär-Utslag, skyddas emot hwarje Försök att med Zwångsmedel i förra arbetet inställas, där jag äfwen lär blifwa Hånets och Begabberiets Föremål, samt tillskyndas beständigt harmsnande Minnen af en oförskylot mig öfvergången Misshandling.

Högwälsborne Herr Grefwe och Landshöfding! Förnim min Klagan, hjälp mig till upprättelse, ifra emot Wäldet, och förefom andra Öfkyldigas Misshandling. — Kansakas bör ju och dömas, innan för Drott någon blifwer straffad. Jag är och blef obrottslig: fick ingen annan Dom än att fri utgå; — och ändock grepo, wanhedrade, arresterade, misshandlade, pryglade och hånade mig Norrköpings Stads Kongliga Police-Styrelses egen edswurna Jetsjening,

efter hvad jag vill tro, på eget infall, därtill hvarken lifke eller ens Domaren
 sielf ega rättighet för och i annan ordning, än Lag föreskrifver. Och ännu
 jag är en sackerars enfaldig, öfvergifven, wäl och i ett swagt ögonblick wilseford
 Glicka; har jag dock i ingen måtto förverkat, hvad sielfwe Misådåren njuter
 till godo, Skydd under Lagen, samt Rättigheten att ransakas och dömas, eswen
 att beswåra mig, innan Bestraffning följer. Men skall alt detta sammansmälta
 uti den enda Åtgärden Execution, samt denna, tydd att vara detsamma som
 Persecution, utöfwad efter en oförstånd Betjenings Sielftycke; beware och Gud!
 hvad annan Säkerhet wore då wår af Hysning frytande Christenhet i mot-
 seende än den, som wankas ibland tygellösa Barbarer: då wore och rent af ett
 Gåckeri hvad man benämner personlig Frihet under en Lagbunden Regering,
 på hwilken, eswen i min ringa krets, jag tror böra sättas ett ojämförligt wårde.

Nådige Herre! Bjud att befordras må min Sak; och drag ynnessfull för-
 sorg om förordnandet af någon Man, som icke betarfwar twelka att framtråda
 till min Rätts bewakande hos den Höga Ductoriet, hwilken kommer att om Sa-
 lens handhafwande ytterligare förordna. — Ringa är jag och oansedd; men
 personliga Säkerheten är icke bestomindre uti mig förolämpad: en Säkerhet,
 den Konungen Sielf tillswurit hvarje till Brotts oförmunnen Undersätare, samt
 således eswen jag bör kunna mig tilltrygga. Norrköping den 23 Juli 1823.

Maria Jönsdotter,

genom anmodad Författare

Joh. P. Kjellberg,

Råmners-Rätts f. d. vice Notarie i Norrköping.

”Pigan Maja Jönsdotter som i Sommar arbetat på Herr Patren Janckes
 Tobaksland, hemkom Lördagen den 12 dennes klockan 2 eftermiddagen, och be-
 fann sig så eländig att wi trodde henne, som den dagen utgått på Murarbete,
 wara fallen utför någon Ställning och förderfwat sig; men hon berättade sig
 hafwa varit kallad till Polisen och derifrån utan att dömas blifwit bragt af
 Betjenterna till Corps de Gardet och fått Ursprygel. Wi besågo dārföre hennes
 Kropp och funno Sätet och Lårena ganska illa slagna, svartblå och uppswållda,
 hwilken Swulnad sträcke sig fram öfwer Underlifwet så att Lårena icke kunde
 sammanhållas och till sådan påföljd att Menniskan nästan icke kunde på första
 dagarna göra sina naturliga Tarf och hon låg till Sängs till Tisdags morgon
 under Wårk och Jämmer och fick Blodspottning. Wi hafwa ansat och stött
 hennes missfarna Bekamen och fasa för sådan gruslig medfart på en beskedlig och
 klen Qwinna. Wi kunna med ed befästa denna uppgift med des omständigheter
 ner så påfordras. Norrköping den 21 Juli 1823.

Marja Sjöberg,
 Murare-Hustru.

Innga Pettersson,
 Murare-Hustru.

Maja Jansson,
 Piga.

Underskrifswarens namn bewittnar

Petter Sjöberg.”

Esten

Efter uppläsandet häraf tillfrågades Målsägande Pigan Maria Jönsdotter, hurumida hon till hela innehållet erkänner Klagoskriften, eller har något densamma att framtaga eller tillägga, då Maria Jönsdotter, som uppgaf sin ålder till 32 år, härå till svar lemnade, det hon öfwer förloppet, hwars sannfärdighet skall med Wittnen styrkas, åberopar Klagoskriften till dess hela innehåll, sådan den på hennes begäran blifwit författad, och har endast att tillägga, det hon af den hårda medfarten känner sin Kropp så förswagad, att hon tror sig alldrig mera kunna återfå sin förra hälsa och krafter. Hwaremot Actor anförde, att Maria Jönsdotter, som i Klagoskriften erkänt sig för innewarande år vara sagligen stadd såsom Arbeterska wid Herr Bruks-Patronen och Riddaren Fr. Janckes Tobaksplantering, har denna sin tjenst förlupit och af sådan orsak varit 3:ne särskilda gånger kallad för Kongl. Polis-Kammaren härstädes och tilltalad för försummelse och lättja uti sina göromål, samt för det hon uppwiglat de öfriga Arbeterskorna till försumlighet: och då de warningar hon wid Polis-Kammaren erhållit icke werkat till förbättring, eller förmått bringa Maria Jönsdotter till sina skyldigheters fullgörande, såsom Tjenstehjon, har Herr Bruks-Patronen och Riddaren Jancke, som sjelf är gammal och orkeslös, föranstaltat därom, att Maria Jönsdotter erhållit en skällig husaga, för att så medelst bringas att i tjensten återgå hwilken husaga lär hafwa blifwit verkställd å Corps de Gardet, under Polis-Bevaldigern Novanders och någre andra Polis-Bevoters tillsyn, hwarest Maria Jönsdotter ändock icke återgått i sina åtagna tjenstegöromål, hwilket nogsamnt synes utmärka, att hon är en egenförmis och hallstarrig Wemmiska. — Med tårar i Ögonen förklarade Maria Jönsdotter, att Actor är illa underrättad om förhållandet: Hon kunde icke förneka att hon emottagit Städia, för att arbeta å Herr Bruks-Patronen och Riddaren Janckes Tobaksplantage, så länge arbetet där innewarande Sommar och Höst fortfar, men hwarfen hade hon förlupit tjensten, eller för lättja varit tilltalad ej eller sina Kamrater uppwiglat, utan sade förhållandet härmed hafwa varit sådant, att då hon med sitt nära 3 års gamla Barn, i början af nåsfilidne Juni månad, blifwit huswill, hade hon, efter mycket bemödande, ändtligen fått inhyra sig med Barnet hos Muraren Peterson, emot wilkor, att biträda i huset och sköta bemålde Petersons Hustru, under dennas sjukdom: att hon i denna sin olyckliga belågenhet varit nödsakad, att några dagar vara bortta från arbetet, och därom tillsagt Trädgårdsmästaren Lang, som däröfwer har tillsynen, samt att hon för denna, utan hennes förwållande tillkomna, försummelse, varit uppkallad på Herr Polismästarens tillsägelse att inställa sig i Herr Bruks-Patronen Janckes arbete: När därefter arbetet, för ett beständigt rågnwäder under 2 dagars tid i Juli månad, måste upphöra, hade hon för sitt och Barns uppehälle varit nödsakad antaga tillfälligt arbete, som Murarhandlangereska, då hon för andra gången blifwit kallad till Polis-Kammaren Lördagen den 12 nåsfilidne Juli och tillsagd, att gå på sitt arbete hos Herr Bruks-Patronen och Riddaren Jancke, det hon öfwen åtnat göra påföljande Måndagen, däreft hennes misshandlande ej

mellankommit, hwilket satte henne utur stånd och betog henne all förmåga, att fullborda denna sin affigt, emedan hon genast derpå hade måst intaga Sängen, den hon ej kunnat lemna förr än den påföljde Tisdagen, då hon, på budskickning ifrån Herr Stads-Fiscalen, eftermiddagen, med första måda att gå, insunnit sig hos Herr Stads-Fiscalen, med hwilken hon ändteligen, efter lång måntan, fått tala, då Herr Stads-Fiscalen med hårda ord tillsagt henne, att gå till Bruks-Patron Jancke.

Actor yttrade, att å hwad Maria Jönsdotter nu obestyrdt andragit något affseende ej må fåstas; hwarpå af de tilltalade hördes:

1:mo Polis-Gebaldigern Novander, hwilken uppgaf sig wara 35 år gammal, widgick att han, på Herr Bruks-Patronen och Riddaren Janckes anmodan, föranskallat derom, att Pigan Maria Jönsdotter, för sturshet och försummelse i tjensten, på Wördags eftermiddagen den 12 nästlidne Juli bekommit en lämplig husaga på Stadens Corps de Garde, dit hon, efter döromålens slut uti Kongl. Polis-Kammaren, på tillsägelse af Novander, fått åtfölja de öfriga Fångar, hwilka af Stadswakten dit affördes: inlemnade Novander nu ett af Herr Bruks-Patronen och Riddaren Jancke förlidne Gårdag utbändigadt betyg, med begäran, att detsamma måtte uti Protocollat intagas, af följande ordalydelse:

”På begäran får jag härigenom till Demis meddela, att då Pigan Maria Jönsdotter som å min Tobaksplantering är lagstadd och h:s mig skattskrifwen, waktadt flere tillsägelser både i godo och af Police-Styrelsen, icke kunde förmås, att insinna sig å Tobaksplantagen, eller fullgöra sina skyldigheter, uppdrog jag, som icke fann mig wid, att sjelf tilldela Maria Jönsdotter den husaga hon länge förtjent och så wäl behöfde, Police-Gebaldigern att en sådan åt henne på lämpligt sätt utdela, för att såmedelst bringa henne till sin pligt. Hurwid hon är hållit i fråga warande husaga med de allswar hennes lättjesulla och stursta uppförande i min tjenst förtiente, wet jag icke; men jag har likwål skäl att förmoda det densamma lindrigt afgeck, emedan den ingalunda verkade till det åsyftade ändamålet, ty ända hittills har hon ifrån min tjenst uteblifwit och, efter hwad jag fått weta, låter uppehålla sig på Murarearbete såsom Handtlangerska. Norrköping den 8 Augusti 1823.

Fredric Jancke.

(Sigt)

och trodde Novander sig i affseende härpå icke kunna stadna i något ansvar, emedan Maria Jönsdotters brottslighet härigenom är worden ådagalagd, samt att hon af den erhållna husagan gjort sig förtjent.

2:ro Polis-Uppsynningsmannen J. Norman 26 år gammal, att han 3:ne sårstilda gånger på befallning uppkallat Pigan Maria Jönsdotter till Kongl. Polis-Kammaren, hwaribland hon en gång blifwit anträffad på Murarearbete wid Herr Ja-

briffr Heggroths byggnad, där hon sökt gömma sig undan från ena rummet till det andra och slutligen blifwit af Norman och Novander, de där varit beordrade, att verkställa Kallelsen, anträffad uti ett af de inre Rummen, wid en Spisel, där hon hukat sig ned, likasom för att gömma Ansigtet; men för öfrigt har Norman uti den åtalade husagan som den 12 nästlidne Juli på Corps de Gardet å Maria Jönsdotter verkställtes, på intet sätt deltagit, utan endast dit åtföljt Novander från Kongl. Polis-Kammaren, och den påföljande Tisdagen, då han, på erhållen befallning, kallat henne till Herr Stads-Fiscalen, hade han funnit henne vara syfelfatt med att sy.

3:to Polis-Uppsyningsmannen Söderberg, 40 år gammal att han ifrån Kongl. Polis-Kammaren den 12 nästlidne Juli åtföljt Herr Stads-Fiscalen, Capitainen Hagelbäck, hos hvilken Söderberg den veckan hade sin tienstgöring, till des hemvist, och af sådan orsak ej uppkommit på Corps de Gardet för, än den å Maria Jönsdotter verkställda husagan redan var förbi.

4:to Lindberg 42 år gammal, att han endast åtföljt Novander ifrån Kongl. Polis-Kammaren till Corps de Gardet, där han varit en stumm Åkådare af hvad sig med Maria Jönsdotter den 12 nästvefne Juli tilldragit, då hon bekom den i frågaställda husagan.

Actor anmärkte, att hvad Novander, Norman, Söderberg och Lindberg nu förklarar, icke instämmer med Maria Jönsdotters uppgift i Klagostriften, där med tydliga ord hon yttrat, att, när hon kommit utur Polis-Kammarens Sessionsrum i Förmaket, hon fastgreps af Novander, Norman, Lindberg och Söderberg, hvilka, jämte tvåanne Stadswakter bragt henne genom Staden till Corps de Gardet, samt att förhållandet härutinnan af Maria Jönsdotter blifwit origtigt beskrifwet, håldst Actor ganska wäl sig erindrar, att Maria Jönsdotter varit qwar uti Polis-Kammarens Förmak, ända till des målen den dagen woro slutade, och att hon således icke blifwit directe efter förhöret förd till Corps de Gardet, utan åtföljt dit med Stadswakter, som beledsagade de öfriga Fångarna; Men Maria Jönsdotter uppgaf, att så snart hon ifrån Kongl. Polis-Kammaren fått astråda och i Förmaket utkommit, hade ej mindre Novander, än Lindberg, Norman och Söderberg befallt henne tills widare där qwarstadna: och att sedan, eller i och med detsamma, då Herr Polismästaren och Herr Stads-Fiscalen ifrån Polis-Kammaren hortgått, Novander befallt att hon skulle medfölja till Corps de Gardet, dit hon, ibland de öfriga Fångarna, af tvåanne Stadswakter beledsagades, under Novanders, Lindbergs, Normans och Söderbergs uppsigt; dock, huruwida Söderberg, under wägen, skilt sig ifrån de öfrige, eller directe åtföljt till Arresten, kan Maria Jönsdotter ej med säkerhet bestämma.

På fråga ifrån Domstolen till Actor, huruwida han woro försedd med de Protocoll, som öfwer förhören med Maria Jönsdotter uti Kongl. Polis-Kamma-

ren blifwa förda, gaf Actör till swar, det han förmodar några Protocoll öfwer henne ej blifwit hållna, enär saken, henne rörande, stadnat wid endast föreställning och warning: och efter likaledes af Domstolen åstad upplysning, om hwilken i Corps de Gardet å Maria Jönsdotter verkställt bestraffningen? förmente så wäl Actör, som Novander, att nu mera, under tiden, med döden afgångne Stads-Soldaten Håkansson, i egenkap af vice Corporal för dagen, den 12 nästlidne Juli erhöillt t ifrågawarande uppdrag; Men sedan Domstolen, för att därom närmare förwifas, lät efterhöra, inhämtades, att Stadswakten Hagström i egenkap af vice Corporal och Stadswakterne Heland och Wetterholm, såsom Waktförståndande, uti Stadens Corps de Garde, sistbesagde dag, varit tjenstgörande; af hwilken anledning anstalt nu genast fogades om dese Personers inställelse, och emedlertid fick, efter Actörs anmälan, och då i öfrigt deremot ingen påminnelse gjordes, Polis-Uppsynningsmannen Söderberg aftråda, för att wid Polis-Kammaren uppvakta, der Söderberg, enligt Actörs uppgift, i dag har tjenstgöring.

De i Målet, på Actörs föranstaltande, till i dag infallade Wittnen, hwilka här förut intagne Wittnes-attest underskrifwit, förefallades, och lemnades utan jäf, utom hwad Muraren Sjöbergs Hustru Maria Thunström widkommer, emot hwilken sistnämnda Actör anmärkte det hinder, att Hustru Thunström skall wara wanfregdad. Men sedan Domstolen häröfwer hört Hustru Thunström samt ifrån Stads-Waktmästaren requirerat Fångjournalen, upplystes deraf, i likhet med bemålde Hustrus uppgift, att hon för delaktighet i stöld blifwit ansedd till, och jemwäl undergått straff af 12 dygns Fångelse wid Watten och Bröd samt hemlig skrifi, frånträdde Actör Jäfs anmärkningen: Och som härpå anmältes, att Stads-Soldaterne Hagström och Heland i Rättens Förmak woro tillstådes, alltså förefallades först Hagström, Daniel, hwilken berättade, att han, i egenkap af tjenstgörande vice Corporal, i Stadens Corps de Garde, Lördagen den 12 sistwefne Juli, flockan omkring 2 på eftermiddagen, blifwit af Polis-Gevaldigern Novander befalld, att i öfra stora Arrestrummet gifwa Pigan Maria Jönsdotter Ursprygel af en Karbas, hwilket ock, sedan bemålde Piga blifwit laggd framstupa på en bänk och därwid fasthållen af Stads-Soldaterne Heland och Wetterholm, Hagström verkställt under Novanders, Lindbergs, och Normans tillsyn, af hwilka Novander fört Executionen med en nickning på Hufwudet för hwarje Slags utdelande; Men huru många rapp blifwit Maria Jönsdotter tilldelade, kan Hagström icke bestämdt säga, will dock tro dem icke hafwa öfwerfligt Lio Slag, dem han gifwit henne så godt han förmått; och har sig ej vidare bekant, än att Novander nämnt bestraffningen såsom husaga.

Emot Helands hörande såsom Witne i målet gjordes ingen anmärkning; hwadan han tillika med Muraren Peter Sjöberg, des Hustru Maria Thunström, Muraren Peterssons Hustru, Inga Ericsson, och Pigan Maja Jönsdotter förefallades, singo framtråda till Bibelen och hwardera, med twenne finger deraf, efterstafwa
Wit-

Wittnes-eden, warnades för Mened samt derefter hördes, hwar för sig:

1:mo Muraren Sjöberg hade sig ej annat bekant, än att dagen efter, sedan Maria Jönsdotter sluk hemkommit, hon i Wittnets och des Hustrus närvaro om-
talat, att hon varit uppkallad för Polisen, att Herr Polismästaren widtalat
henne, att återgå i sin tjenst hos Herr Bruks-Patronen Jancke, det hon ock ut-
trat sig hafwa lofwat honom: att hon sedermera i Polis-Kammarens Förmak
blifwit tillsagd af några Polisbetsjenter att wänta och derpå af dem blifwit förd till
Corps de Gardet, där hon fått Arsprygel: att Wittnet af blygsamhet ej welat
se, huru illa Maria Jönsdotter blifwit handterad på Kroppen; ock war hen den
påföljda weckan så dålig, att hon, efter hwad Wittnet, som likwål om dagarna
är stadd utom hus på arbete, har sig kunnigt, ej kunnat wistas på något utar-
bete. Den framman intagne Wittnes-Attesten hade Wittnet renskrifwet efter ett
Concept, som Notarien Kjellberg uppsatt, enligt deras uppgifter, som Attesten si-
na namn undertecknat, och är meningen med Wittnets underskrift ingen annan, än att
intyga riktigheten af de öfrigas namnteckning, den Wittnet på deras begäran under-
satt, sedan samma Attest för dem af Wittnet och af Wittnets hustru blifwit uppläst.

2:do Hustru Thunström tager på gångna eden den Wittnet nu förelästa Attesten
till hela des innehåll, med undantag af endast den omständigheten, att Wittnet, som
ej bor i samma Rum som Maria Jönsdotter, ej sett henne wara besvärad af blod-
spottning.

På Actors frågor till Wittnet utröntes, att Wittnena först genom Wittnets
Man låtit författa en uppsatts på deras berättelse, att sedan i ordning ställas af
Notarien Kjellberg, och att, sedan Wittnets Man renskrifwit Attesten han, på
Wittnets samt öfriga Attestanters begäran, deras namn Attesten underskrifwit. I
öfrigt intygades af Wittnet att Maria Jönsdotter hwarfen är lat eller illa känd,
utan ganska flitig och ansändig, samt att hon, ehuru matt och swag, ändock un-
der sin sjukdom sökt förfäffa underhåll åt sig och sitt Barn, genom sömm åt främ-
mande Personer: Andtligen upplystes jemwål af Wittnet att Uppsyningsmannen
Norman Tisdags förmiddagen den 15 Juli infunnit sig hos Maria Jönsdotter
med helsning ifrån Stads-Fiscalen, Herr Capitainen Hagelbäck, att hos honom
sig inställa, dit hon ock, ehuru swag, sig genast på eftermiddagen begifwit.

3:to Muraren Peterssons Hustru Inga Ericsson, hwars wittnesmål till alla delar
inlämmede med den i Protocollet intagne Wittnesattesten, tillade, att då Maria
Jönsdotter hemkommit, efter bestraffningen, hade hon varit mycket swag och sagt
åt Wittnet: kom och se, hur jag ser ut, då Wittnet funnit henne blåslagen och
swullen öfwer Bakdelen och Lären och så matt att hon genast måst intaga Sängen,
den hon ej lemnat för än på Tisdags förmiddagen derefter, då hon ock
genom Polis-Uppsyningsmannen Norman blifwit kallad, att infinna sig hos Herr
Stads-Fiscalen, dit hon på eftermiddagen med stor swårighet sig begifwit: att

Wittnet hört Maria Jönsdotter beklaga sig öfwer swåra Wattenpåträngningar tidt och ofta och swårighet att få kasta sitt Watten, hwilket Wittnet anser hafwa hårdt derifrån, att Swullnaden ifrån Bakdelen stigit rundt omkring Underlifwet, såsom en följd af de slag Maria Jönsdotter bekommit. Vidare upplyste Wittnet Ericsdotter, att hen i sitt Rum af barmhertighet intagit Maria Jönsdotter med sitt lilla Barn, såsom huswilt, och af den orsak, att Wittnets Man, såsom sjuk, war på Lazarettet, samt Wittnet sjelft sjukligt och i behof af biträde, det och Maria Jönsdotter lofwat, samt 2 dagar efter sedan hon kommit i Huset af sådan orsak blifwit hindrad från sitt arbete på Herr Bruks-Patron Janckes Plantager, hwarföre Wittnet med oro anser sig hafwa varit en oskyldig orsak till Maria Jönsdotters uppfällande på Polis-Kammaren i Juni månad, första gången; då hon likwål, efter Wittnets tillstyrkan, gifwit Trädgårdsmästaren Lang, som har tillsynen öfwer samma Plantager om händer, tillkänna orsaken till sitt uteblifwande: Och slutligen på Actors fråga erkännande Wittnet, att Maria Jönsdotters inflyttning till Wittnet icke blifwit hos Polisstyrelsen anmäld.

4:to Pigan Maja Jansdotter, som bor i samma Rum tillika med Pigan Maria Jönsdotter, hos Wittnet Ericsdotter, afgaf sammansämning berättelse, med hwad nästföregående wittnesmål innefattar, att, nemligen, Maria Jönsdotter den 18:de dags eftermiddagen, på hwilken hon wid hemkomsten sagt sig hafwa erhållit bestraffning i Corps de Gardet, hemkommit sjuk, varit blåslagen öfwer Bakdelen och Låren, samt måst intaga Sängen, och blifwit skött af Wittnet och Husfru Ericsdotter: att Maria Jönsdotter synnerligast klagat öfwer Wattenpåträngning och swårighet att blifwa af med sitt Watten: att hon ej kommit utur Sängen förr än 18:de dags förmiddagen därefter, samt hela den weckan ömsom gått uppe, men varit mycket swag, så att hon öfwen af blodspottning varit beswårad, hwilket allt Wittnet anser att wara en följd af den erhållna bestraffningen, däraf Swullnaden gått rundt kring Underlifwet: erkännande Wittnet för öfrigt innehållet af den upplästa Attesten.

På Actors frågor: Om Wittnet begärt, att Attesten skulle skrifwas, och om Wittnet låtit sitt namn underskrifwas? swarade Wittnet Nej. Och ifrån Domstolen åtspordt, huruvida Wittnet hade sig bekant att någon Wittnesattest öfwer förhållandet med Maria Jönsdotter blifwit skrifwen? swarade Wittnet: Ja; tilläggande, att Attesten för Wittnet blifwit upläst samt att Wittnet till Muraren Sjöberg hade upgifwit sitt namn att sättas under Attesten. Härwid inföll Actor, att Ordföranden med dessa frågor wå läggas Orden i Munnen på Wittnet; hwilken tillwiltelse må i Protocollet synas.

5:to Stads-Soldaten Heland, Carl Peter, upgaf, att han, omkring klockan 2 1/2 18:de dags eftermiddagen den 12 sista ledne Juli, tillika med Stads-Soldaten Wetterholm på tjenstgöring i Stadens Corps de Garde, blifwit af Polis-Gevaldigern Novander och vice Corporalen för dagen, Stads-Soldaten Hagström, befalld att

biträda wid den husaga, som då skulle tilldelas Pigan Maria Jönsdotter, och hwar om Wittnet hört Hagström af Novander undfå befallning. Wittnet samt Wetterholm hade för den skull varit behjelplice att få i full Pigan Jönsdotter stupa öfver en Bänk, i öfra stora Arresrummet, och bägge hade hållit henne därwid fast, den ene wid Hufvudet, och den andre wid Fötterne, under det vice Corporalen Hagström slagit henne med en Karbas öfver Bakdelen derwid hon haft Kläderna neder omkring sig, samt hon, efter hvad Wittnet tror, ej undfått mera än 10 rapp. Novander, Lindberg och Norman, jemte många andre Personer hade varit i Rummet närvarande under bestraffningen, den Novander anförte; äfvensom Wittnet bemärkt, att Herr Stads-Fiscalen efteråt kommit tillstädes. Wittnesmälen uplästes och erkändes.

Med föranledande af Helands upgift, rörande Actors närvaro i Corps de Gardet, liksom jemväl i anledning af några uttryck i början af Anklagelse-skriften, wille Actor anse sig jäfwig, att i sådan egenkap med handhafwande i Målet sig widare besatta; i anseende hwaritill Pigan Maria Jönsdotter förklarade, det hon hwarken angifwit, eller har att angifwa Herr Stads-Fiscalen för någon delaktighet i den henne öfvergångne hårda behandling, samt att ej något uttryck i Anklagelse-skriften åsyftar Herr Stads-Fiscalens Person eller Ambets åtgärd: Herr Stads-Fiscalen hade efter Execution blott befallt att hon skulle föras till Herr Bruks-Patron Jancke, dit ock en Waktkarl genast beledsagat henne, då Trädgårdsmästaren Lang befallt henne, att följande Måndagen gå i arbetet: Och skulle Actors omförmålda anmärkning endast i Protocollet antecknas, till det bruk Actor däraf finner nödigt för sig widtaga, utan att Råmners-Rätten anser för sig tillståndigt något annat afseende deråt lemna.

Sluteligen, efter Actors anmälan och begäran, hördes Betjenten Johan Ekström och Trädgårdsmästaren Carl Anders Lang, bägge i tjänst hos Herr Bruks-Patronen och Riddaren Jancke, af hwilka först Ekström berättade, att, i början af arbetet innewarande är på Herr Bruks-Patronen och Riddarens Tobaksplantering, hade flere af de lagstadda Arbeterskorna varit stursta och ibland dem synnerligen Maria Jönsdotter, hwilken arbetet försunmat och derföre efter Herr Bruks-Patronens och Riddarens åstundan och anmälan blifwit uppkallad till Kongl. Polis-Kammaren, för att erhålla tillsägelse om sina skyldigheters fullgörande, samt att, då sådant icke verkät, Herr Bruks-Patronen och Riddaren funnit sig föranlåten, att genom Ekström anmoda Polis-Bevaldigern Novander låta tilldela Maria Jönsdotter en skällig husaga; förklarande Ekström, att det nu mera är Herr Bruks-Patronen och Riddaren Jancke likgilligt, om Maria Jönsdotter i arbetet åter insättes, eller icke, hålft fara är att hon, till styrkhet uppmwiglar de öfriga Arbeterskorna. Och Trädgårdsmästaren Lang uppgaf, att när Maria Jönsdotter varit församlig i sitt arbete hade, då han fickat bud på henne, hon gifwit nåsvisa swar: att hon blott arbetat Nio dagar på Tobaksplanteringen, under sättningen tills densamma slöts: samt att hon varit sturst, och, som orden

fölla, förvändt de öfriga Arbeterskorna; men dock hade hon arbetat braf, när hon kom därtill.

Maria Jönsdotter erkände att hon ej varit med på arbetet sedan Midsommaren, af orsak som förut uppgifves och upplyst, blifwit.

Actor ansåg förewarande ransakning nu vara slutad, samt att Maria Jönsdotter ingen skäl原因 haft att flaga öfver en henne öfvergången behandling, den hon med sitt förhållande sig sjelf ådragit; Öwaremot hon gjort sig skyldig till det ansvar 2 Art. 2 S. uti Kengl. Maj:ts nådiga Legostadga af den 15 Maj 1805 förefriswer, samt desutom att ersätta den skada, som hennes utblifwande från arbetet åstadkommit, och som Lösdrifwerfka behandlas, enär Herr Bruks-Patronen och Riddaren Jancke tillkännagifwit, sig ej wilja henne i sitt arbete behålla.

Maria Jönsdotter öfwerlemnade saken till Domstolens ompröfning; liksom äfwen Polis-Bevaldigern Novander åberopade hwad han förut förklarad, och Polis-Uppsyningsmännen Lindberg samt Norman förklarade sig ej hafwa något vidare för sin ådagalagga oskuld att anföra.

Råmnerns-Rätten lofwade, att, sedan det i dag förda Protocoll blifwit uppsatt och justeradt, utlåtande i målet meddela.

Den 15 Augusti.

S. D. I alla Weberhörandes närvaro skedde Protocolls-justeringi det den 9 dennes förhafda af Pigan Maria Jönsdotter angifna mål, rörande henne öfvergången våldsam behandling.

Efter uppläsandet af samma Protocoll begärte Stads-Fiscalen, Herr Capitainen A. Hagelbäck, att närmare måtte utredas följande af honom nu anmärkta omständigheter:

1:mo Huruvida Police-Uppsyningsmannen Norman Tidagen den 15 siffidne Juli blifwit af Stads-Fiscalen anbefalld att kalla Maria Jönsdotter till Stads-Fiscalen? derpå Norman, tillfrågad, gaf till svar: att Herr Bruks-Patronen och Riddaren Janckes Betjent, Ekström, nämnde dag, med helsning från sin Husbonde, anmodat Norman att tillsäga Maria Jönsdotter, att gå på sitt arbete å Herr Bruks-Patronens Tobaksland, emedan hon, oaktadt erhållna agan, sig der icke inställt, och att Norman förty, efter anmälan härom hos Herr Stads-Fiscalen, samt på des gifna befallning, till henne hemgått, samt anmanat henne att på arbetet sig infinna; och då hon svarat, att hon aldeles icke går dit, bedt henne

till Stads-Fiscalen och tala med honom här om; Wid hwilken Normans afgifna förklaring Maria Jönsdotter anmärkte sig hafwa, såsom orsak till sitt uraktlåtande att gå på arbetet, för Norman uppgifwit, att hon dertill genom den hårda behandlingen blifwit oförmögen, hwilken utsago Norman nu och widgeet henne hafwa haft.

2:o Hwaruti de snäsningar, eller hårda uttryck bestått dermed Maria Jönsdotter sagt sig hafwa, nyb berörde dag på eftermiddagen, af Herr Stads-Fiscalen och hemma hos honom blifwit bemött? Maria Jönsdotter förmalte, att hon, Tisdags förmiddagen den 15 Juli, då Norman varit hemma hos henne, funnit sig så sjuk, att hon icke förr än på eftermiddagen klockan 2 kunnat gå till Herr Stads-Fiscalen, hwilken icke kommit ifrån Råmners-Rätten förr än klockan 3, då hon icke kunnat få tala med honom, emedan han genast bortgått att spisa Middag; utan hade hon wäntat därstädes till des han klockan omkring 5 åter hemkom, då han yttrat: Du är en Latkona, jag har ej något att tala med dig, utan gå tillbaka i ditt arbete.

3:o Huruwida Maria Jönsdotter blifwit förb emellan Stads-Soldater ifrån Policekammaren eller gått i sällskap med Polisbetjeningen? Här om uppgaf Maria Jönsdotter, att Arrestanterne gått först, dernäst Policebetjeningen, och sist hon, emellan Soldaterna Sjöberg och Lennström, hwilka bägge siffrämde skuffat och rytt henne för det hon, som genom Kalkbruk haft ondt i Fötterne och svårighet att gå, samt varit betagen af blygsel att såsom en Misådådare föras på Gatorne, hållit sig på något litet afstånd efter dem, och hwilka Sads-Soldater äfwen blifwit i yttre Rummet wid Policekammaren anbefallda af Novander att henne qwarhålla. Men dese Maria Jönsdotters utgifter förklarade Novander vara mot samma förhållandet stridige, och åberopade hwad han derom förra Rättegångsdagen anmält, äfwen som han ännu påstod, att icke Hagström utan den nyligen genom döden afidne Stads-Soldaten Håkansson varit den som bestraffningen verkställt.

4:o Tillwitelsen mot Herr Ordföranden att hafwa welat lägga ena Wittnet Orden i Munnen, sade Herr Stads-Fiscalen sig icke kunna påminna sig att hafwa gjort: hwilken från Herr Stads-Fiscalen skedd tillwitelse dock af Rättens öfrige Ledamöter nu witsordades.

5:o Att Herr Stads-Fiscalen icke på Corps de Gardet, efter det Maria Jönsdotter bekommit Husagan, tillsagt henne att gå på sitt arbete.

Här om förmalte Maria Jönsdotter: att Herr Stads-Fiscalen funnits närvarande på Corps de Gardet sedan hon blifwit slagen, och att han befallt en Stads-

Soldat att föra henne i arbete hos Herr Bruks-Patronen Jancke; men denna befällning sade Herr Stads-Fiscalen sig icke kunna erindra sig hafwa meddelat.

På det flere af desse anmälda omständigheter måtte närmare utredas uppföts målet till nästa Tisdag den 19 dennes, hwartill Actor åligger hafwa de wid åtalade tillfället närvarande Stads-Soldater inkallade, och Gevaldigern Novander anhåll, att af nu uplästa Protocollet undfå del, innan han derom eller i saken kan vidare sig yttra, hwilket ock af Råmners-Rätten bifölls. Afsträdde.

Den 19 Augusti.

S. D. Uppropades till fortsättning det från den 15:de dennes uppfjutna Mål, rörande Pigan Maria Jönsdotter, som klagat öfwer wåldsam behandling; Och tillstådes komma, i Stads-Fiscalen Herr Capitainen Anders Hagelbäcks närvaro, Police-Gevaldigern S. G. Novander samt Police-Uppsyningsmännen E. G. Lindberg, Joh. Lundqvist och E. Söderberg, men ifrån Maria Jönsdotter, som nu icke sig infunnit, framlemnade Novander en hennes Skrift af följande lydelse:

Till Norrköpings Wållof. Råmners-Rätt!

Undertecknad får härmed ödmjukast anmäla, det jag fullkomligen är tillfredsställd, såsom Målsegrande i åtalet emot Polis-Gevaldigern Novander för mig tilldeladt stryf, hwadan all min talan i den saken härmedelst emillkerligen återkastas och nedlägges, i den ödmjukaste anhållan, att Målet måtte få förfalla och afskrifwas. Norrköping den 18 Augusti 1823. Maria Jönsdotter.

Att Maria Jönsdotter fritt och otvunget med ofwanstående Återkallelse förklarar sig nöjd, och wid namnets undersåttande hållit i Pennan, betyga
G. M. Nordström. Sv. Hultman,

Efter upläsandet hwaraf, Actor anförde: att, enär Maria Jönsdotter des förda Klagan nu återfallat och nedlagt, Actors enda yrkande är, att Protocollet måtte utskrifwas och honom tillställas, för att wara insändt till Högnållof. Bandshöfdinge-Embetet, dit Actor åligger, enligt de Maria Jönsdotters Klago-skrift åtecknade Ordres, inberätta, hwad Målet tillgjordt blifwit.

Och som Råmners-Rätten hertill lemnade bifall; så skola Protocollet i denna sak, så fort de hunnit utskrifwas, Actor i förbesagda ändamål tillställas.

In fidem protocolli

C. F. Seurling.

www.books2ebooks.eu